
Notiser

MEDISINSK NYTT

KJETIL SØREIDE

Email: ksoreide@mac.com

Tidsskriftet

TRINE B. HAUGEN

Email: trine.b.haugen@hf.hio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

ÅSLAUG HELLAND

Email: ahelland@ulrik.uio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

Medikamenter ved distal nyrestein

Medikamentell behandling av nyrestein er ikke i bruk som et generelt konservativt behandlingsalternativ. I en metaanalyse med 693 polikliniske pasienter fra ni randomiserte studier, analyserte forskere effekten av kalsiumkanalblokkere eller alfablokkere hos pasienter med stein i distale ureter, sammenliknet med kontrollgruppe uten slik behandling (Lancet 2006; 368: 1171 – 9).

Hos pasienter som fikk kalsiumkanalblokkere eller alfablokkere var det en 65 % større sannsynlighetsrate for at stein kunne passere, enn hos dem som ikke fikk slik behandling (absolutt risikoreduksjon 0,31; 95 % KI 0,25 – 0,38). Bruken av antiflogistika var lik i begge grupper. Medikamentell behandling førte til kvittering av stein hos hver fjerde pasient, og kan redusere behovet for kirurgi i denne gruppen.

Røyking påvirker sædkvaliteten

Effekten av røyking på sædkvalitet er omdiskutert. Motstridende data kan skyldes at studiene er foretatt blant infertile par eller på relativt små grupper.

I en tverrsnittundersøkelse som omfattet ca. 2 500 menn, ble sædprøver analysert og røykevaner kartlagt (Hum Reprod 2007; 22: 188 – 96). Kun menn uten kjente reproduksjonsforstyrrelser ble inkludert i studien.

Røyking var omvendt relatert til spermieantall, andel bevegelige spermier og sædvolum på en doseavhengig måte. De som røykte mer enn 20 sigaretter daglig, hadde 29 % færre spermier i ejakulatet enn ikke-røykere.

Sædkvaliteten har betydning for mannens fertilitet. Ved infertilitetsutredning bør derfor mannlige røykere motiveres til å redusere sigarettforbruket, eller helst slutte å røyke.

Lavere dødelighet ved anoreksi

Dødeligheten ved anoreksi er blitt kraftig redusert i Sverige siden 1980-årene. Det viser en studie der forskerne sammenliknet kvinner som ble behandlet for anoreksi i periodene 1977 – 81 og 1987 – 91. Studien omfattet over 500 kvinner,

og de ble fulgt opp i 11 år etter utskrivning (Am J Psychiatry 2006; 163: 1422 – 35).

19 kvinner (3,4 %) som var blitt behandlet i den første perioden, var døde av anoreksirelaterte årsaker mot fire kvinner (0,4 %) i den andre perioden. Antall behandlede kvinner var likt i de to periodene.

Forfatterne mener at den gunstige utviklingen bl.a. kan forklares ved at sykdommen i dag oppdages tidligere, og at det er etablert egne enheter for behandling av spiseforstyrrelser.

Ulik utvikling av laktosetoleranse i Afrika og Europa

Laktosetoleranse varierer i verdens befolkning, og folkegrupper som tradisjonelt har holdt husdyr, har utviklet egenskapen. En naturlig hypotese er at dette i stor grad skyldes evolusjonære seleksjonsmekanismer. I en ny artikkel vises det at uttrykk av laktase hos voksne er en egenskap som er utviklet parallelt i Afrika og i Europa (Nat Genet 2007; 39: 31 – 40).

For få år siden fant man en enkelt nukleotidpolymorfisme som regulerer uttrykket av enzymet laktase hos voksne europeere. Nå har forskere gjort genetiske analyser av personer fra Tanzania, Sudan og Kenya, og funnet at den genetiske årsaken til laktaseuttrykk hos voksne afrikanere er en annen enn hos europeerne.

Studien viser at polymorfismer ansvarlig for laktosetoleranse oppsto uavhengig blant europeere og afrikanere, og dette er et eksempel på konvergent evolusjon, dvs. at man gjennom evolusjonen kan utvikle fellestrekk fra ulike utgangspunkter.

Folinsyre uten effekt mot hjertesykdom?

Tilskudd av folinsyre kan redusere nivået av homocystein, men det reduserer ikke nødvendigvis risikoen for kardiovaskulær sykdom. Det viser en metaanalyse av 12 randomiserte, kontrollerte studier (JAMA 2006; 296: 2720 – 6).

Studiene omfattet ca. 17 000 menn og kvinner med vaskulær sykdom som tok folinsyretilskudd eller placebo i 1/2 – 5 år. I alle studiene ble plasmanivået av homocystein redusert, men ikke i noen studier ble det påvist endret risiko for koronar hjertesykdom, kardiovaskulær sykdom, slag eller død.

Flere større studier pågår. Disse vil kunne gi en endelig avklaring på om folinsyretilskudd har noen plass i sekundærforebygging av hjerte- og karsykdom.

Folinsyre med effekt mot hørselstap?

Epidemiologiske studier har antydnet en sammenheng mellom nivåene av folinsyre og homocystein og nedsatt hørsel. Nå har man undersøkt dette i en dobbeltblind, randomisert, placebokontrollert studie fra Nederland (Ann Intern Med 2007; 146: 1 – 9).

728 eldre menn og kvinner med høye nivåer av homocystein ble randomisert til å få daglig tilskudd av folinsyre eller placebo i tre år. Det viste seg at terskelverdiene for lave frekvenser økte langsommere blant dem som tok folinsyre sammenliknet med de andre. Dette indikerer at folinsyretilskudd kan ha en gunstig effekt mot hørselstap.

I Nederland blir ikke matvarer beriket med folat. Forfatterne påpeker derfor at liknende studier må gjøres også i andre land.

Influensavaksine påvirker forløpet av pneumoni

Kan influensavaksine påvirke forløpet av andre infeksjonssykdommer? Ja, mener kanadiske epidemiologer, som har sett på dødeligheten hos pasienter innlagt med pneumoni i løpet av fem influensas sesonger (Am J Epidemiol 2007; 167: 53 – 9).

Forskerne identifiserte mer enn 8 000 personer med kjent vaksinasjonsstatus. Dødeligheten av pneumoni hos de 20 % som hadde fått vaksine, var omkring halvparten av den man fant hos dem som ikke var blitt vaksinert.

Sammenhengen forble sterk etter at man hadde kontrollert for andre faktorer som skilte de to gruppene.

Høy prevalens av psykoser

Finske forskere har gjennomført det som sannsynligvis er verdens hittil beste epidemiologiske undersøkelse over forekomsten av alvorlige psykiske lidelser (Arch Gen Psychiatry 2007; 64: 19 – 24).

Forskerne brukte en kompleks kombinasjon av befolkningsundersøkelser, screeningintervjuer samt de finske nasjonale helse- og reseptregistre. Personer som ble identifisert til sannsynlig å ha en psykiatrisk diagnose, gjennomgikk et lengre, diagnostisk intervju.

Undersøkelsen viste en samlet livstidsprevalens på 3,3 % for alle typer psykoser, hvorav schizofreni utgjorde omkring 1 %. På lederplass i samme tidsskrift understrekes det at psykotiske lidelser ikke bør betraktes som sjeldne tilstander.

Nærmiljøets betydning for hjerte- og karsykdommer

Risikoen for hjerte- og karsykdommer har sterk sammenheng med den enkeltes sosioøkonomiske status. Men dette gjelder også de sosioøkonomiske forholdene i nærmiljøet, og forholdet mellom disse to faktorenes betydning ser ut til å ha endret seg i løpet av de siste ti årene. Svenske epidemiologer har nå sammenliknet to kohorter med samme alder ved utgangstidspunktene (1986 og 1996) (Am J Epidemiol 2007; 165: 22 – 6).

Effekten av de sosioøkonomiske forholdene i nærmiljøet var halvparten så sterk som effekten av enkeltindividets status for 1986-kohorten, mens de to effektene var like sterke for 1996-kohorten. Forskerne mener at det både kan foreligge en sterkere segresjon av fattigdom, og at nærmiljøet i perioden har fått en økt påvirkning på den enkeltes helseatferd.

Publisert: 15. februar 2007. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 12. februar 2026.